

Expunere de motive

În majoritatea țărilor lumii și în toate țările europene, cerințele mandatului parlamentar ca și statutul membrilor parlamentului sunt clar definite prin legi speciale.

În propunerea de modificare a textului Constituției se stipulează existența unui statut al deputaților și senatorilor, act normativ care nu a existat până în prezent.

Proiectul de statut al deputaților și senatorilor pornește de la prevederea constituțională a tipului de mandat de reprezentare liberă și adaptează condițiilor constituționale ale României tot ceea ce decurge din această opțiune, și este stipulat în statutele parlamentarilor din alte țări europene. Astfel, prezenta propunere legislativă folosește experiența în materie a unor țări precum Franța, Marea Britanie, Irlanda, Germania, Italia, Spania, Portugalia, Luxembourg, Polonia, Ungaria, Canada.

Prezenta propunere legislativă are ca obiect de reglementare Statutul deputaților și senatorilor sub aspectul exercitării mandatului, al incompatibilităților, al imunității parlamentare, al independenței opiniilor, al indemnizației și celorlalte drepturi, al sancțiunilor, precum și sub aspectul instituirii pensiei de parlamentar și al indemnizației tranzitorii.

Preluând dispoziții din unele acte normative în vigoare, cum ar fi Legea nr.53/1991 privind indemnizațiile și celelalte drepturi ale deputaților și senatorilor, precum și salarizarea personalului din aparatul Parlamentului României, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Legea nr.115/1996 pentru declararea și controlul averii demnitarilor, magistraților, a unor persoane cu funcții de conducere și de control și a funcționarilor publici, cu modificările ulterioare, propunând teze noi în concordanță cu prevederi europene, prezentul demers legislativ reprezintă o reglementare unitară a tuturor aspectelor problematicei legate de calitatea de parlamentar.

- În privința naturii și perioadei mandatului, față de condițiile constituționale, propunerea legislativă face cuvenitele completări aduse de pierderea/demisia mandatului cauzată de prezența unor incompatibilități.
- Pornind de la prevederile constituționale, de la ideile de bază că „Parlamentul are misiunea de a face legi și de a controla puterea executivă” și că „Reprezentanța națională este organul prin care societatea își manifestă voința sa”, imunitatea parlamentară este definită ca fiind acea trăsătură a mandatului parlamentar în temeiul căreia deținătorul respectivului mandat este protejat față de eventualele presiuni sau abuzuri ce s-ar comite împotriva sa din partea puterii executive sau a celei judecătorești și care îi asigură independența, libertatea și siguranța în exercitarea atribuțiilor ce-i revin potrivit Constituției și legilor țării.
- Țările europene tratează în mod diferit codul de conduită parlamentară, adică totalitatea perceptelor morale și etice pe care trebuie să le respecte parlamentarii în timpul mandatului lor, uneori chiar în afara acestuia, în contactele cu lumea înconjurătoare pentru a păstra încrederea populației în integritatea parlamentului și a evita orice act care ar putea compromite instituția. Aceste reguli sunt definite pentru a preveni conflictele de interese și în general orice suspiciune de corupție.

Tipic pentru democrația vestică (Marea Britanie, Germania), codul de conduită ca o reglementare unică este extins recent și în țări precum Australia, Chile, India, Polonia, Rusia.

În alte țări, prevederile codului de conduită se regăsesc în acte normative diferite. Acesta este și exemplul României, care, în special prin Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, a prevăzut majoritatea regulilor de conduită parlamentară.

În general, țările care au un Cod de conduită al parlamentarilor au prevăzute principiile de bază ce trebuie să caracterizeze conduita unui parlamentar:

- apărarea interesului public
- integritatea
- obiectivitatea
- responsabilitatea
- transparența
- onestitatea
- conducere model

Propunerea legislativă are texte normative pentru îndeplinirea tuturor acestor principii, înscrise atât la Capitolul Dispoziții generale cât și la Capitolul Incompatibilități.

- În privința ierarhiilor parlamentare, unele țări folosesc două criterii în stabilirea rangurilor, anume cea a poziției deținute în Cameră și a seniorității. În țări precum SUA, Suedia, senioritatea condiționează ocuparea unor posturi parlamentare.

În alte țări, turul de vot în care a fost ales parlamentarul și numărul de voturi obținute departajează candidații pentru ocuparea unor poziții interne.

Propunerea legislativă păstrează regula numirii de către grupurile parlamentare și a validării de către Cameră și Senat a parlamentarilor din ierarhie, dar introduce și noțiunea de senioritate, în eventualitatea în care Regulamentul de ordine interioară a celor două Camere o va folosi în a departaja anumite funcții sau specializări.

Rangurile de demnități în stat nu fac obiectul prezentei propuneri, acestea fiind reglementate prin Constituție.

- Capitolul ce definește exercitarea mandatului aduce cu titlu de noutate un plus de rigoare în ceea ce privește participarea la lucrările parlamentului, în sensul introducerii de sancțiuni în cazul absențelor sau al unei conduite parlamentare sub standardele civilizate reclamate de demnitatea de parlamentar, în special în ceea ce privește prevenirea obstrucționării ilegale a procedurilor parlamentare. Propunerea legislativă prevede cele 4 tipuri de sancțiuni folosite de Adunarea Națională a Franței și de toate țările de influență franceză. Menționăm că și SUA folosește sancțiuni disciplinare.
- Drepturile deputaților și senatorilor, care fac obiectul capitolului, generic de altfel, Statutul parlamentarului, conțin prevederi referitoare la indemnizații, alocații, impozite, scheme de pensii, alte facilități acordate în vederea îndeplinirii mandatului.

Elementele de noutate propuse sunt:

- a) acordarea unui premiu anual ca și la ceilalți bugetari, în cuantum de până la o indemnizație lunară, într-un procent stabilit odată cu proiectul bugetului Camerelor. Parlamentarii sancționați disciplinar în cursul anului vor fi exceptați de la plata acestui premiu.
- b) acordarea pensiilor de parlamentar, în momentul terminării unui mandat, dacă foștii parlamentari se află în posesia unei decizii de pensionare pentru limită de vârstă și vechime integrală din sistemul public de pensii. Pensia de parlamentar va reprezenta un procent de 35%, 40% sau 45% din indemnizația de parlamentar în condițiile efectuării unui mandat complet, a două, respectiv 3 sau mai multe mandate complete și a plății corespunzătoare de contribuții lunare suplimentare la sistemul de asigurări de pensii al parlamentarilor, existent la nivelul fiecărei Camere. Contribuția lunară obligatorie la acest sistem este de 5% din indemnizația brută lunară de parlamentar. Contribuția cumulată la pensii a parlamentarilor pentru sistemul public și schemele de pensii proprii, va fi mai mare decât a oricărui salariat sau contribuabil din România, ea însumând cota de 34% pentru sistemul public și 5% pentru sistemul de tip privat.

În timp, având în vedere dezvoltarea schemelor de pensii pentru funcționarii publici, acest fond se va capitaliza și se va putea constitui o casă de asigurări pentru parlamentari.

Față de segmentul magistraților, militarilor, pensionarilor SRI, diplomaților, ce beneficiază de pensie de serviciu în cuantum de 80% din ultimul salariu, fără o contribuție suplimentară, pensiile de parlamentar propuse prevăd doar cuanțumuri de 45% din indemnizație și o contribuție suplimentară considerabilă (1,7 mil./lună în anul 2004).

Acesta este modelul francez de pensie de parlamentar. Menționăm că toate țările europene dispun de pensii de parlamentar raportate fie la indemnizația de parlamentar, fie la salariul unui înalt funcționar public și diferă de numărul de mandate îndeplinite.

- Introducerea unei indemnizații tranzitorii lunare pe o perioadă de max. 18 luni pentru parlamentarii ce și-au încheiat mandatul, nu sunt realeși și nu îndeplinesc condițiile de pensionare din sistemul public. Această prestație există în statutele parlamentare din toate țările europene.
- Introducerea indemnizației de deces pentru familie în cazul în care decesul survine în timpul mandatului.
- Salarizarea propusă pentru anul 2004 are în vedere o creștere de 6% a indemnizațiilor prevăzute în luna decembrie 2003 și se acordă în condițiile de indexare a salariilor bugetarilor.

Prezenta propunere legislativă prezintă un statut al deputaților și senatorilor modern, care pe de o parte satisface exigențele impuse funcției de demnitate publică și dovedește recunoașterea importanței funcției și aportului parlamentarilor la edificarea unei societăți moderne și pe de altă parte aliniază aceste cerințe prevederilor majoritare din legislația europeană.

Inițiatori,

Deputat POSEA PETRE

Deputat NEAGU VICTOR

Deputat ȘTEFAN ION